Altın Hesabı BSMV Davaları

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Anayasa Mahkemesi İkinci Bölüm	28.05.2025	Ret

ESAS NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2024/5814	6216 m.47/5, 6216 m.51, AYM İçtüzüğü 83, 6802 m.28, 6802 m.31

ÖZET

Banka hesabından fiziki teslimatsız altın alımlarında kesilen 0,50-4 TL'lik BSMV'ler için ayrı ayrı açılan davalar bireysel başvuruya taşındı. AYM, 13 dava yönünden süre aşımı, 366 dava yönünden vekâlet ücretine odaklı suni davalar nedeniyle başvuru hakkının kötüye kullanıldığına karar verdi.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/altin-hesabi-bsmv-davalari-basvuru-hakkinin-kotuye-kullanilmasi-aym-2024-5814/ →

Karar metni

Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası sisteminde yayımlandığı hâliyle aktarılmıştır. Heyet, raportör ve vekil adları derlemeye alınmamıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

(Başvuru Numarası: 2024/5814)

Karar Tarihi: 28/5/2025

R.G. Tarih ve Sayı: 28/11/2025 - 33091

GİZLİLİK TALEBİ KABUL

(Heyet, raportör, başvurucular ve vekil bilgileri bu kopyada yer almamaktadır.)

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, banka hesapları üzerinden fiziki teslim olmaksızın yapılan altın alımı işlemlerinden banka ve sigorta muameleleri vergileri kesilmesi nedeniyle mülkiyet hakkı ve adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 19/1/2024 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı süresinde beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi üzerinden elde edilen bilgi ve belgelere göre ilgili olaylar şöyledir:

A. Olayın Arka Plan Bilgisi

5. Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB) tarafından Türkiye Bankalar Birliğine (Birlik) yazılan 21/5/2020 tarihli yazıyla bankalar nezdinde yatırım hesapları ve diğer hesaplar üzerinden fiziki teslimat olmaksızın yapılan altın satışı işlemlerinin kambiyo işlemi kapsamında değerlendirilmesi ve bu işlemler üzerinden banka ve sigorta muameleleri vergisi (BSMV) hesaplanması gerektiği bildirilmiştir.

6. GİB'in söz konusu yazısı üzerine bankalar tarafından fiziki teslimat olmaksızın banka hesapları üzerinden yapılan altın satış işlemleri için BSMV hesaplanıp vergi idaresine ödenmeye başlanmıştır. Daha sonra başvurucular dışında bir kişi GİB'in bahse konu yazısı ile bu yazı uyarınca banka hesabından fiziki teslim olmaksızın aldığı altın üzerinden hesaplanıp ödemek zorunda kaldığı BSMV'nin iptali ve tarafına iadesi talebiyle Danıştay nezdinde dava açmıştır.

7. Bu davada Danıştay Yedinci Dairesinin (Danıştay Dairesi) 28/3/2023 tarihli ve E.2020/1362, K.2023/1758 sayılı kararıyla GİB'in ilgili yazısı ve bu yazıya istinaden yapılan vergilendirme işleminin iptaline karar verilmiştir. Daire kararının gerekçesinde;

i. İlgili mevzuatta vadesiz ve yatırım hesapları üzerinden fiziki teslimat olmaksızın yapılan altın alım satım işlemlerinin kambiyo işlemi olarak değerlendirilmesine hukuki dayanak teşkil edebilecek herhangi bir hüküm bulunmadığı,

ii. Dava konusu düzenleyici işlemin tesis edildiği 21/5/2020 tarihine kadar davalı idarenin de vadesiz ve yatırım hesapları üzerinden fiziki teslimat olmaksızın yapılan altın alım satım işlemlerini kambiyo işlemi olarak değerlendirmediği ve bu işlemlerin BSMV'ye tabi tutulması gerektiğine ilişkin bir görüşünün olmadığı,

iii. Davalı idarece verilen 22/2/2012 tarihli Özelge'de altının müşteriye satıldığı fiyattan piyasadan alınması ya da müşteriden alınan fiyattan piyasaya satılması ve banka lehine para kalmaması hâlinde BSMV doğmayacağı yolunda görüş bildirildiği,

iv. Bankaların vadesiz ve yatırım hesapları üzerinden fiziki teslimat olmaksızın yapılan altın satış işlemlerinin bu konuda açık bir yasal düzenleme bulunmamasına rağmen kambiyo satışı olarak değerlendirilmesi suretiyle BSMV'ye tabi tutulmasının Anayasa'nın kanunilik, hukuki belirlilik, hukuki güvenlik ve açıklık ilkelerine aykırı olduğu hususlarına yer verilmiştir.

8. Danıştay Dairesi kararının 19/7/2023 tarihinde tebliğ edilmesi üzerine GİB tarafından yazılan 8/8/2023 tarihli yazı ile banka hesapları üzerinden fiziki teslim olmaksızın yapılan altın satışı işlemlerinden BSMV alınmaması yönünde uygulamaya gidilmesi Birliğe aynı gün elektronik ortamda bildirilmiştir. Bununla birlikte bankalar bir süre daha müşterilerinden BSMV kesintisi yapmaya devam etmiştir.

B. Bireysel Başvuruya İlişkin Süreç

9. Başvurucular vekili, başvurucuların bir kısmının yakın aile üyesi, diğerlerinin ise eşinin yakınıdır. Bireysel başvuru tarihi itibarıyla başvurucular vekilinin çocukları olan başvuruculardan biri 2, diğeri ise 12 yaşında olduğundan başvurucular vekili bu başvuruculara aynı zamanda velisidir. Başvurucular vekili, başvurucular adına GİB'in Birliğe ikinci yazısından (bkz. § 8) önce ve sonra toplamda 1.600'ün üzerinde dava açmıştır. Bu davaların konusu ayrı ayrı yapılan bankacılık işlemleri ile kesilen her biri 0,50 TL ilâ 4 TL tutarındaki BSMV'lerin iptali ve iadesi talepleridir. Açılan davaların konusu çok düşük olduğundan vergi mahkemelerince kesin olarak karar verilmiştir.

10. Bu davaların önemli bir kısmı vergi mahkemelerince kabul edilmiş ve başvurucular lehine ilgili dönemlerde yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifeleri (AAÜT) uyarınca vergi mahkemelerinde görülen davalar için belirlenen 5.500 TL ya da 10.500 TL tutarında maktu vekâlet ücretlerine hükmedilmiştir. Bu yönde verilen kararlar bireysel başvuruya konu edilmemiştir.

11. İşbu bireysel başvuru dosyasına başvurucular vekili tarafından yakın akrabası olan dokuz başvurucu için ayrı ayrı açılan 379 davanın sonucunda verilen kararlar konu edilmiştir. Başvuruya konu dava dosyalarında verilen kararların sonuçları ile hükmedilen vekâlet ücretleri birbirinden farklı olup aşağıda özetlenmiştir (bkz. §§ 12-17).

12. Buna göre başvuruya konu davalardan bir kısmında mahkemelerce vergi kesintisinin GİB'in ikinci yazısından sonra gerçekleştiği, banka tarafından ilgili vergi kesintisinin vergi idaresine ödenmediği ve başvuruculara iade edildiği, GİB'in artık vergi tahsilatı yapılmaması yönündeki yazı ile iradesini gösterdiği, bu nedenle olayda dava konusu edilebilir bir idari işlemin bulunmadığı gerekçesiyle davanın incelenmeksizin reddine karar verilmiştir. Vekâlet ücreti yönünden ise bu kararların bir kısmında başvurucular aleyhine 10.500 TL maktu vekâlet ücretine, bir kısmında AAÜT'nin idari yargıda uyuşmazlığın ilk cevap süresinin sona ermesine kadar ortadan kalkması veya bu nedenle davanın reddine karar verilmesine ilişkin 15. maddesi uyarınca tam ücretin %50'si oranında yani 5.250 TL vekâlet ücretine, bir kısmında AAÜT'nin seri davalara ilişkin 21. maddesi uyarınca tam ücretin %25'i oranında yani 2.625 TL vekâlet ücretine, bir kısmında ise dava konusu tutar kadar nispi vekâlet ücretine hükmedilmiştir.

13. Bireysel başvuru dosyasına konu bir kısım davada vergi kesintileri GİB'in ikinci yazısından sonra yapılmış olup mahkemelerce bankalar tarafından yapılan kesintinin bankalarca faizsiz olarak başvuruculara iade edildiği, söz konusu vergi adı altındaki kesintilerin davalı idareye beyan edilip ödenmediği, bu nedenle uyuşmazlığın özel hukuk uyuşmazlığı olduğu ve adli yargıda dava konusu edilmesi gerektiği gerekçesiyle davanın görev yönünden reddine karar verilmiş, yargılama giderleri başvurucular üzerinde bırakılmış ve başvurucular aleyhine dava konusu kadar vekâlet ücretine hükmedilmiştir.

14. Bireysel başvuru dosyasına konu bir kısım davada vergi kesintileri GİB'in ikinci yazısından sonra yapılmış olup mahkemelerce bankaların kestiği vergilerin başvuruculara iade edildiği, bu durumda davanın konusuz kalması nedeniyle karar verilmesine yer olmadığı kararı verilmiş ve vekâlet ücreti yönünden ise GİB'in ikinci yazısıyla vergi kesintisi yapılmaması yönünde iradesini göstermesi nedeniyle davalı idareye kusur yüklenemeyeceğinden iki taraf için de karşı vekâlet ücretine hükmedilmemesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

15. Bireysel başvuru dosyasına konu bir kısım davada vergi kesintileri GİB'in ikinci yazısından önce yapılmış olup mahkemelerce işin esasına girilerek altın hesapları üzerinden gerçekleştirilen altın satışı işlemlerinin kambiyo (döviz) satışı işlemi olarak değerlendirilemeyeceği gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmiş, bununla birlikte dava konusu tutar kadar nispi vekâlet ücretine hükmedilmiştir. Nispi vekâlet ücreti hükmedilmesine gerekçe olarak vekâlet ücreti belirlenirken tarafların haklılık oranının, harcanan emeğin ve hakkaniyet ilkesinin gözönünde bulundurulduğu belirtilmiştir.

16. Bireysel başvuru dosyasına konu bir kısım davada vergi kesintileri GİB'in ikinci yazısından önce yapılmış olup mahkemelerce ilgili savunma dilekçelerine göre davalı idarece vergi kesintilerinin başvuruculara iade edildiği ve düzeltme fişlerinin düzenlendiği, bu durumda kesilen verginin iadesi talebi yönünden davanın konusuz kaldığı gerekçesiyle karar verilmesine yer olmadığı, kesilen verginin faizinin verilmesi talebi yönünden ise maddi değeri olan, hukuken itibar edilebilir ve hesaplanabilir bir alacak olmadığından davanın reddi yönünde karar verilmiştir. Bu davaların bir kısmında dava konusu kadar başvurucular lehine vekâlet ücretine hükmedilmiş ve nispi vekâlet ücreti hükmedilmesine gerekçe olarak 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 169. maddesinde yer alan hükmedilecek karşı vekâlet ücretinin avukatlık ücret tarifesinde belirlenen tutardan az olamayacağı yönündeki hükmün uygulanmasının mahkemeye erişim hakkını ölçüsüz şekilde kısıtlaması söz konusu olabileceğinden uygulanmaması gerektiği ve dava konusu kadar vekâlet ücretine hükmedilmesi gerektiği hususlarına yer verilmiştir.

17. Bireysel başvuru dosyasına konu diğer bir kısım davada ise olayda hakkın kötüye kullanılmasının söz konusu olduğu ve başvurucular lehine vekâlet ücretine hükmedilmemesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Söz konusu mahkeme kararlarının gerekçelerinde;

i. Başvurucular vekilinin kendisinin ve eşinin akrabaları adına 1.000'den fazla dava açtığı,

ii. Başvuruculara banka hesapları üzerinden her gün yaklaşık 0,40 gram altın alımı yaparak ayrı ayrı dava açtığı,

iii. Başvurucular vekilinin lehlerine maktu vekâlet ücreti verilmesi gerektiği, dava konusu tutarla sınırlı vekâlet ücretine hükmedilmesinin hukuka aykırı olduğu, herhangi bir nedenle davanın reddine karar verilmesi hâlinde ise nispi vekâlet ücretine hükmedilmesi gerektiği, hükmedilen vekâlet ücretinin davacı veya davalı aleyhine olması hâlinde farklılaştığı şeklindeki açıklamaları gözönünde bulundurulduğunda dava konusu işlemlerin başvurucular vekili tarafından vekâlet ücreti kazanmak amacıyla gerçekleştirildiğinin anlaşıldığı hususlarına yer verilmiştir.

18. Nihai kararlar 18/12/2023-18/1/2024 tarihleri arasında başvuruculara tebliğ edilmiştir. Başvurucular 19/1/2024 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

19. 13/7/1956 tarihli ve 6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu'nun 28. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Banka ve sigorta şirketlerinin 10/6/1985 tarihli ve 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanununa göre yaptıkları işlemler hariç olmak üzere, her ne şekilde olursa olsun yapmış oldukları bütün muameleler dolayısıyla kendi lehlerine her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben aldıkları paralar banka ve sigorta muameleleri vergisine tabidir."

20. 6802 sayılı Kanun'un 30. maddesi şöyledir:

"Banka ve sigorta muameleleri vergisini banka ve bankerlerle sigorta şirketleri öder. Sigorta aracıları tarafından yapılan sigorta işlemlerinde de verginin mükellefi sigorta şirketleridir."

21. 6802 sayılı Kanun'un 31. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"Banka ve sigorta muameleleri vergisinin matrahı 28 inci maddede yazılı paraların tutarıdır.

Kambiyo alım ve satım muamelelerinde kambiyo satışlarının tutarı vergiye matrah olur.

..."

22. 20/2/1930 tarihli ve 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun'un 1. maddesi şöyledir:

"Kambiyo, nukut, esham ve tahvilât alım ve satımının ve bunlar ile kıymetli madenler ve kıymetli taşlarla bunlardan mamul veya bunları muhtevi her nevi eşya ve kıymetlerin ve ticari senetlerle tediyeyi temine yarayan her türlü vasıta ve vesikaların memleketten ihracı veya memlekete ithalinin tanzim ve tahdidine ve Türk parasının kıymetinin korunması zımnında kararlar ittihazına Cumhurbaşkanı salâhiyetlidir."

23. 11/8/1989 tarihli ve 20249 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar'ın 2. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Bu Karar'ın uygulanmasında, ... h) Döviz (kambiyo): Efektif dahil yabancı parayla ödemeyi sağlayan her nev'i hesap, belge ve vasıtaları, ... ifade eder."

B. Uluslararası Hukuk

24. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) İtalya aleyhine verilen 8/6/2023 tarihli (B. No: 2394/22 ve diğer 18 başvuru) kararında çok sayıda vekâlet ücreti almak amacıyla dava ve icra süreçlerinin yapay olarak çoğaltılması suretiyle başvuru hakkının kötüye kullanılması sorununu detaylı olarak ele almıştır. Bu karara göre İtalyan iç hukukunda Pinto Yasası olarak bilinen kanun çerçevesinde makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasıyla yargılamayı yapan ilgili

mahkemeden tazminat talebinde bulunulabilmektedir. İlgili mahkeme tazminat ile birlikte talepte bulunan taraf, avukat ile temsil ediliyorsa vekâlet ücretine de hükmetmektedir. Yargılama giderleri taraf lehine hükmedilebildiği gibi talep üzerine avukat lehine de hükmedilebilmektedir. Yine İtalyan iç hukukuna göre yargı kararıyla belirli bir parayı almaya hak kazanan kişiler icra hâkimine başvurarak borçlunun edimini yerine getirmemesi üzerine kararın zorla icrası için lehlerine ödeme emri düzenlenmesini talep edebilir. Söz konusu icra mahkemesi sürecinde de avukat ile temsil söz konusuysa vekâlet ücretine hükmedilir (B. No: 2394/22, §§ 4, 5).

25. AİHM kararına konu başvuruda, başvurucular bir kısım Pinto davasının avukatları olup genel olarak bu kararlarda ve sonrasında başvurdukları icra süreci sonucunda elde ettikleri ödeme emirlerine ilişkin kazandıkları vekâlet ücreti ödemelerinin yapılmaması nedeniyle mülkiyet ve adil yargılanma haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür (B. No: 2394/22, § 29). Başvuruyu, başvuru hakkının kötüye kullanılması yönünden inceleyen AİHM bireysel başvuru hakkının kötüye kullanılması nedeniyle başvurunun kabul edilemez bulunmasına ilişkin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 35. maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendinin genellikle başvurunun kasıtlı olarak gerçek dışı maddi vakıalara dayalı olarak kurgulanması ya da başvurucunun aşağılayıcı, tehdit edici ya da provoke edici bir dil kullanması durumlarında söz konusu olduğunu belirtmiştir. Ancak Mahkeme, kötüye kullanmanın bu durumlarla sınırlı olmadığını ifade etmiş ve ilkesel olarak bireysel başvurunun amacıyla bağdaşmayan ve AİHM'in işlerliğine ya da bireysel başvuru sürecinin doğru şekilde işletilmesine zarar veren herhangi bir davranışın da başvurunun kötüye kullanılmasını gündeme getirebileceğini vurgulamıştır (B. No: 2394/22, §§ 39, 40).

26. AİHM'e göre başvurucular, iki yöntem kullanarak haklarını kötüye kullanmıştır. Birinci yönteme göre başvurucular birden fazla kişiyi ilgilendiren her bir Pinto kararı ile ilgili olarak kişi sayısınca ayrı ayrı icra mahkemesine başvurmuştur. Başvurucular, müvekkillerini hem Pinto davalarında hem de icra süreçlerinde temsil etmiş ve ödeme emri talepleri aynı borçluya karşı aynı zamanda ve aynı kararın icrası talebiyle yapılmıştır. Diğer yandan önemli sayıda davada birinci başvurucu hem müvekkili hem de vekâlet ücretine ilişkin olarak kendisi için ikişer adet icra süreci başlatmıştır (B. No: 2394/22, §§ 46, 47).

27. İkinci yönteme göre ise ikinci başvurucu, müvekkilleri için Yargıtay nezdinde beş adet Pinto davası açmıştır. Yargıtay beş kararla hem istinaf aşaması hem de temyiz aşaması için ayrı ayrı tazminata hükmetmiştir. Daha sonra ikinci başvurucu, üçüncü başvurucu tarafından temsil edilerek istinaf ve temyiz aşamalarında ikinci başvurucuya ödenmesi kararlaştırılan vekâlet ücretlerinin tahsili için toplamda 10 ayrı ödeme emri talebinde bulunmuştur. İlgili mahkemece 10 ayrı ödeme emri düzenlenmiş ve bunların hepsinde üçüncü başvurucuya ayrı ayrı vekâlet ücreti ödenmesine karar verilmiştir (B. No: 2394/22, §§ 17, 18, 48).

28. AİHM, gereksiz şekilde icra süreçlerinin bölünmesinin dosya sayısını çoğalttığı, mahkemelerin iş yüklerini artırdığı ve bu nedenle davaların görülme sürelerine olumsuz etkide bulunduğu gibi vekâlet ücreti sayısını katlaması nedeniyle yargılama giderlerini de artırdığını gözlemlemiştir. Diğer yandan AİHM'e göre icra süreçlerinin çoğaltılmasının Pinto kararlarının etkili şekilde uygulanmasını sağlamadığı gibi bu yola başvurulmasının başvurucuların müvekkillerinin çıkarlarını ya da Sözleşme'de korunan haklarını koruduğu da söylenemez. Diğer yandan başvurucular

vekâlet ücretlerinin çoğaltılması dışında icra süreçlerinin ayrı ayrı yürütülmesinin neden gerekli olduğu konusunda ulusal mahkemeler ya da AİHM nezdinde bir açıklama getirememiştir (B. No: 2394/22, §§ 49, 50).

29. AİHM sonuç olarak başvuruculara insan haklarının korunmasında birincil araç olan iç hukuk yollarını kötüye kullandıklarını, bu şekilde ulusal mahkemelerin iş yüklerini artırdıklarını ve yargılama sürelerinin uzamasına neden olduklarını tespit etmiştir. Kararda ayrıca icra süreçlerinin yapay olarak çoğaltılması ve hükmedilen vekâlet ücreti sayısının gereksiz ve savunulamaz şekilde artırılması nedeniyle yargılama giderlerinin artırıldığı vurgulanmıştır (B. No: 2394/22, § 63). Diğer yandan başvurucu ya da vekillerinin açıkça haklarını kötüye kullandığı başvuruların incelenmesinin AİHM için gereksiz yere iş yükü oluşturacağı ve Sözleşme kapsamındaki fonksiyonlarını yerine getirmesine engel olabileceği belirtilmiştir (B. No: 2394/22, § 64). Son olarak AİHM, avukatların kötüye kullanıma dayalı ya da özensiz başvurularda bulunmasının bu kişilerin işlerinin güvenilirliğini AİHM nazarında olumsuz etkileyebileceğini ve bunun sistematik olarak yapılması hâlinde AİHM İçtüzüğü'nün 36. maddesinin dördüncü fıkrasının (c) bendi ve 44D maddesi kapsamında bu avukatların başvuru süreçlerinden çıkarılmasına neden olabileceğini not etmiştir (B. No: 2394/22, § 66). AİHM, ilgili başvuruyu bireysel başvuru hakkının kötüye kullanılması nedeniyle kabul edilemez bulmuştur.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

30. Anayasa Mahkemesinin 28/5/2025 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. İstanbul 12. Vergi Mahkemesinin 2023/1373, 1374, 1375, 1376, 1377, 1394, 1408, 1548, 1549, 1550, 1552, 1556, 1557 Esas Numaralı Dosyalarında Görülen 13 Dava Yönünden

31. Bireysel başvurunun ön şartlarından biri de başvuru süresidir. Süre, başvurunun her aşamasında dikkate alınması gereken bir usul hükmüdür ([2. B.], B. No: 2013/7521, 4/12/2013, § 32). 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) 64. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereği bireysel başvurunun başvuru yollarının tüketildiği, başvuru yolu öngörülmemiş ise ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekir.

32. Anayasa Mahkemesi ([1. B.], B. No: 2019/6266, 15/1/2020, § 27) kararında, tebligatın elektronik tebliğ yöntemi ile yapıldığı hâllerde elektronik tebligatın açıldığı tarihte başvuruculara bireysel başvuruya ilişkin gerekçeli nihai karardan haberdar olduğunu kabul etmiş ve bireysel başvuru süresinin bu tarihten başlayacağını belirtmiştir.

33. Somut olayda bireysel başvuruya konu edilen söz konusu mahkeme kararlarını içeren tebligat, Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi'nde (UETS) elektronik olarak 18/12/2023 tarihinde başvurucular vekili tarafından açılmıştır. Dolayısıyla başvurucular ilgili mahkeme kararlarını bu tarihte öğrenmiştir. Başvuruculara mahkeme kararını öğrendikleri 18/12/2023 tarihinden itibaren otuz gün içinde (en geç 17/1/2024 tarihine kadar) bireysel başvuruda bulunmaları gerekirken bu tarihi

geçirdikten sonra 19/1/2024 tarihinde yaptıkları bireysel başvurunun süresinde olmadığı anlaşılmıştır.

34. Açıklanan gerekçelerle başvurunun İstanbul 12. Vergi Mahkemesinin 2023/1373, 1374, 1375, 1376, 1377, 1394, 1408, 1548, 1549, 1550, 1552, 1556, 1557 esas numaralı dosyalarında görülen 13 davaya ilişkin kısmının süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Bireysel Başvuruya Konu Geriye Kalan 366 Dava Yönünden

1. Başvurucuların İddiaları ve Bakanlık Görüşü

35. Başvurucular;

i. Bir kısım davada, davalı idarenin savunma dilekçesi kendilerine tebliğ edilmeden karar verilmesi nedeniyle çelişmeli yargılanma hakkının,

ii. Dava değeri ortalama 2 TL olan çok küçük tutarlı uyuşmazlıklarda aleyhlerine 10.500 TL, 5.250 TL ve 2.625 TL vekâlet ücretine hükmedilmesi, lehlerine verilen kararlarda dava değeri kadar vekâlet ücretine hükmedilmesi, davanın esası hakkında karar verilmeyen kararlarda lehlerine vekâlet ücretine hükmedilmemesi nedenleriyle mahkemeye erişim hakkının,

iii. Başvuruya konu mahkeme kararları ile aleyhlerine toplamda 1.207.054,82 TL tutarında vekâlet ücreti ve diğer yargılama giderlerine hükmedilmesi, mahkemelerce davalar kabul edilmiş olsaydı lehlerine 3.276.000 TL vekâlet ücretine hükmedilecek olması, yine mahkemelerce lehlerine tam vekâlet ücretine hükmedilmiş olsaydı da 314.964,98 TL fazladan vekâlet ücreti verilecek olması ve bu şekilde toplam kayıplarının 4.798.019,80 TL olması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

36. Bakanlık görüşünde, yapılacak değerlendirmede mevzuat hükümleri ve Anayasa Mahkemesi içtihatlarının dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir.

37. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı başvuru formundaki beyanlarını tekrar etmiştir.

2. Değerlendirme

38. 6216 sayılı Kanun'un "Başvuru hakkının kötüye kullanılması" başlıklı 51. maddesi şöyledir:

"Bireysel başvuru hakkını açıkça kötüye kullandığı tespit edilen başvurucular aleyhine, yargılama giderlerinin dışında, ayrıca ikibin Türk Lirasından fazla olmamak üzere disiplin para cezasına hükmedilebilir."

39. İçtüzük'ün "Başvuru hakkının kötüye kullanılması" başlıklı 83. maddesi şöyledir:

"Başvurucunun istismar edici, yanıltıcı ve benzeri nitelikteki davranışlarıyla bireysel başvuru hakkını açıkça kötüye kullandığının tespit edilmesi hâlinde incelemenin her aşamasında başvuru reddedilir ve yargılama giderleri dışında, ilgilinin ikibin Türk Lirasından fazla olmamak üzere disiplin para cezasıyla cezalandırılmasına karar verilebilir."

40. İlgili düzenlemeler vasıtasıyla genel hukuk teorisinde bir kamu düzeni kuralı olarak ele alınan ve genel olarak bir hakkın açıkça öngörüldüğü amaç dışında ve başkalarını zarara sokacak şekilde kullanılmasının hukuk düzenince himaye edilmeyeceğini ifade eden hakkın kötüye kullanılmasının bireysel başvuru alanında özel olarak ele alındığı görülmektedir. Bu bağlamda bireysel başvuru usulünün amacına açıkça aykırı olan ve Mahkemenin başvuruyu gereği gibi değerlendirmesini engelleyen davranışların başvuru hakkının kötüye kullanılması olarak değerlendirilmesi mümkündür ([2. B.], B. No: 2013/7087, 18/9/2014, § 28).

41. Bu kapsamda özellikle Anayasa Mahkemesini yanıltmak amacıyla gerçek olmayan maddi vakıalara dayanılması veya bu nitelikte bilgi ve belge sunulması, başvurunun değerlendirilmesi noktasında esaslı olan bir unsur hakkında bilgi verilmemesi, başvurunun değerlendirilmesi sürecinde vuku bulan ve söz konusu değerlendirmeyi etkileyecek nitelikte yeni ve önemli gelişmeler hakkında Anayasa Mahkemesinin bilgilendirilmemesi suretiyle başvuru hakkında doğru bir kanaat oluşturulmasının engellenmesi, medeni ve meşru eleştiri sınırları saklı kalmak kaydıyla bireysel başvuru amacıyla bağdaşmayacak surette hakaret, tehdit veya tahrik edici bir üslup kullanılması ile söz konusu başvuru yolu kapsamında ihlalin tespiti ile ihlal ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına ilişkin amaçla bağdaşmayacak surette içeriksiz bir başvuruda bulunulması durumunda başvuru hakkının kötüye kullanıldığı kabul edilebilecektir (B. No: 2013/7087, § 29).

42. Bununla birlikte bireysel başvuru yolunun kötüye kullanılması bu sayılanlardan ibaret değildir. Anayasa Mahkemesi, önüne gelen her başvuruda somut olayın özelliklerini gözeterek kötüye kullanmanın var olup olmadığını değerlendirebilir. Bu kapsamda, hukuk sistemindeki boşluklardan yararlanılarak haksız ve fahiş şekilde vekâlet ücreti almak amacıyla kişiler ya da kamuya karşı gerçek bir temeli olmayan ve bir hakkın korunmasını amaçlamayan çok sayıda dava açılması ve bu davaların bireysel başvuruya konu edilmesinin de kötüye kullanma teşkil edebileceği açıktır. Mahkemelerin görevi önlerine gelen uyuşmazlıkların çözümü ve adaletin sağlanmasıdır. Bu bağlamda mahkemelerin suni uyuşmazlıklar oluşturularak kişisel zenginleşme aracı olarak kullanılmasına cevaz verilmemelidir.

43. Buna karşılık çok sayıda vekâlet ücreti almak amacıyla suni olarak dava sayılarının çoğaltılması suretiyle bireysel başvuru hakkının kötüye kullanıldığı sonucuna varmak için somut olayın koşulları altında kötüye kullanmanın açık ve bariz olduğunun tespit edilmesi gerekir. Bir hususta bir kişi tarafından çok sayıda dava açılması her durumda dava ve bireysel başvuru hakkının kötüye kullanıldığını göstermez. Kötüye kullanmanın açık ve bariz olmadığı durumlarda aksi yönde benimsenecek katı ve şekilci bir yaklaşım, başta mahkemeye erişim hakkı olmak üzere kişilerin Anayasa ile korunan temel hak ve özgürlüklerinin ihlal edilmesine sebebiyet verebilir.

44. Olayda, GİB tarafından banka hesaplarından fiziki teslim olmaksızın yapılan altın satışı işlemlerinden BSMV kesilmesi yönünde uygulama başlatılmıştır. Ancak Danıştay Dairesinin bu uygulamaya dayanak genel düzenleyici işlemi iptal etmesi üzerine söz konusu uygulamadan dönülmüştür. Danıştay Dairesi kararında yürürlükte bulunan mevzuat hükümleri gözönünde bulundurulduğunda fiziki teslim olmaksızın banka hesapları üzerinden yapılan altın satışı işlemlerinin verginin konusuna girmediği tespit edilmiştir (bkz. § 7).

45. Somut olayda başvurucular vekili bir kısım akrabasının banka hesapları üzerinden çok düşük tutarlarda işlemler yaparak her bir işlem için ayrı ayrı toplamda 1.600'ün üzerinde dava açmıştır. Başvurucular vekili açtığı davalarda davanın kabulü yönünde verilen ve lehine maktu vekâlet ücretine hükmedilen davalar dışındaki davaları aynı zamanda bireysel başvuruya da konu etmiştir. Bu şekilde toplam 29 bireysel başvuru dosyası açılmıştır.

46. Başvuruya konu olayda, başvurucuların banka hesaplarındaki tasarruflarının değerlendirilmesi amacından ziyade, vergi kesintisi yapılması yönündeki idari uygulama değişikliğinin sistemsel olarak kanuni dayanağının sorunlu olmasından yola çıkarak hareket ettikleri değerlendirilmiştir. Bir başka deyişle aralarında yakın akrabalık ilişkisi bulunduğu da anlaşılan başvurucular ve vekillerince gerçekleştirilen altın alış işlemleri üzerine kesilen BSMV'lerin iptali ve iadesi talebiyle açılan davaların gerçek bir uyuşmazlığa dayanmadığı ve hükmedilmesi olası çok sayıda vekâlet ücretine odaklanılarak davaların suni olarak oluşturulduğu gözlemlenmiştir. Bu kapsamda başvurucular vekili vergi mahkemelerinde yüzlerce dava açarak bu mahkemelerin iş yüklerinin ciddi şekilde artmasına ve yaşanan emek kaybı nedeniyle bu mahkemelerde görülen davaların yargılama sürelerinin uzamasına neden olmuştur. Aynı şekilde başvurucular vekilinin bu davaların bir kısmını bireysel başvuruya da konu ederek benzer bir tutumu Anayasa Mahkemesi nezdinde de sürdürdüğü tespit edilmiştir. Somut olayın koşulları bir bütün olarak değerlendirildiğinde dava ve bireysel başvuru hakkının açıkça kötüye kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

47. Açıklanan gerekçelerle başvurunun 366 davaya ilişkin kısmının başvuru hakkının kötüye kullanılması nedeniyle reddine karar verilmesi gerekir.

48. Başvuru hakkının kötüye kullanılması nedeniyle 6216 sayılı Kanun'un 51. maddesi ve İçtüzük'ün 83. maddesi uyarınca başvurucular aleyhine takdiren ayrı ayrı 2.000 TL disiplin para cezasına hükmedilmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kamuya açık belgelerde başvurucuların kimliğinin gizli tutulması talebinin KABULÜNE,

B. 1. Başvurunun İstanbul 12. Vergi Mahkemesinin 2023/1373, 1374, 1375, 1376, 1377, 1394, 1408, 1548, 1549, 1550, 1552, 1556, 1557 esas numaralı dosyalarında görülen 13 davaya ilişkin kısmının süre aşımı nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,
2. Başvurunun geriye kalan 366 davaya ilişkin kısmının başvuru hakkının kötüye kullanılması nedeniyle REDDİNE,

C. 6216 sayılı Kanun'un 51. maddesi ve İçtüzük'ün 83. maddesi uyarınca başvurucuların 2.000 TL disiplin para cezası ile AYRI AYRI CEZALANDIRILMASINA,

D. Yargılama giderlerinin başvurucular üzerinde BIRAKILMASINA 28/5/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.